

منشور اخلاق حرفه ای وکالت

مصوب ۱۳۹۹/۴/۱۰ هیات مدیره دوره سی ام کانون وکلای دادگستری مرکز

مقدمه

وکلاي دادگستري، به عنوان سربازان عدالت، نقشي حياتي در صيانت از قانون در جامعه ايفا مي کنند که اجرای این نقش نیازمند درکی درست از ارتباط و کارکرد آن‌ها در سیستم قضایی است. اصول اخلاق حرفه ای، هدایتگر و چراغ راه وکیل در مسیر انجام وظایف حرفه ای و همچنین موقعیت‌های غیر قابل پیش بینی است.

این سند منشوری است متضمن اصول اخلاقی و حرفه ای که شئون معنوی وکیل دادگستری در آن احصا شده است. هدف از تصویب این منشور صیانت از طریق وکلا با رعایت اخلاق حرفه ای و حفظ شأن و ارتقای جایگاه این حرفه است. پایبندی به اخلاق حرفه ای در راستای جلب اعتماد عمومی به وکیل نقشی مؤثر را ايفا می کند.

منشور اخلاق حرفه ای وکالت نقشه راهی برای نیل به ارزش‌های والای اخلاقی است و اصول و معیارهایی را برای سنجش درستی یا نادرستی رفتار وکلا، بر اساس سوگندی که هنگام اخذ پروانه وکالت یاد می کنند، ارائه می دهد. وکیل با تکیه بر وجدان خود و به منظور حفظ اعتماد و احترام به جایگاه وکیل، باید خود را ملزم به رعایت اخلاق حرفه ای بداند.

هدف از ارائه اصول اخلاقی این است که چارچوبی عمومی برای خدمت به جامعه ایجاد شود تا متعاقباً بر اساس آن، مجموعه‌ای از آیین‌های رفتاری وکلا تدوین شود.

فصل نخست

تعاریف و اصطلاحات

وکیل کار آموز

شخصی است که مطابق قوانین پروانه خود را از کانون وکلای دادگستری دریافت کرده است.

موکل

شخصی است که برای امر وکالت یا مشاوره حقوقی به وکیل دادگستری مراجعه و برای انجام این امور با او توافق می‌کند.

محکمه

نهادی است اعم از مراجع قضایی، شبه قضایی، اداری و انتظامی، شوراها، حل اختلاف، هیأت‌های داوری و تمام مراجعی که به موجب قانون صلاحیت رسیدگی به دعاوی، شکایات و تخلفات اشخاص را دارند.

مؤسسات حقوقی

مؤسساتی غیرتجاری هستند که مطابق قوانین و نظامات کانون وکلای دادگستری برای ارائه خدمات حقوقی گروهی منحصراً توسط وکلای دادگستری تأسیس شده است.

فصل دوم

اصول اساسی حرفه وکالت

وکیل موظف است به اصول زیر پایبند بماند:

اصل اول : استقلال

استقلال وکیل دادگستری تضمین کننده دادرسی منصفانه است. وکیل دادگستری باید آزادانه و بدون بیم و هراس از اعمال هرگونه فشار، در چارچوب قوانین و مقررات از حقوق و منافع موکل دفاع کند. از این رو، اجرای عدالت و پشتیبانی از حقوق فردی و اجتماعی اشخاص با استقلال وکیل پیوندی ناگسستنی دارد.

وکیل باید از هر اقدامی که موجب صدمه به استقلال او می‌شود بپرهیزد و مراقبت کند که اخلاق حرفه ای وکالت را هیچگاه زیر پا نگذارد. اگر مشاوره وکیل صرفاً برای خوشایند مراجعه کننده، حفظ منافع شخصی وکیل یا ناشی از فشارهای بیرونی باشد و در آن‌ها اخلاق حرفه ای رعایت نشود، هیچ‌گونه ارزشی ندارد.

نشان دادن و دفاع از ارزش اجتماعی و صنفی استقلال کانون وکلای دادگستری و استقلال وکیل دادگستری وظیفه هر وکیل است.

اصل دوم : صداقت، امانت داری و شرافت

صداقت و امانت داری از اصول اساسی و مهم هستند که در حرفه وکالت باعث ماندگاری و پایداری نام وکیل خواهند شد. وکیل دادگستری باید در رفتار و گفتار خود صادقانه عمل کند و از بیان امور خلاف واقع بپرهیزد. بیان خلاف واقع مغایر با اخلاق حرفه ای وکالت و شأن و جایگاه وکیل در جامعه است. شرافت وکیل وثیقه سوگند وکالت است و از این رو، پایبندی و توجه دقیق به ارزش‌ها و اخلاق حرفه ای از ویژگی‌های یک وکیل شریف است.

اصل سوم : حفظ اسرار حرفه ای

حرفه وکالت ایجاب می‌کند که وکیل حافظ اسرار مراجعه کنندگان باشد. حفظ اسرار حرفه ای حق موکل و تکلیف اساسی وکیل است.

حفظ اسرار حرفه ای مربوط به اطلاعات محرمانه‌ای است که وکیل در چارچوب فعالیت حرفه ای خود از آن‌ها آگاه می‌شود. این تعهد مقید به زمان خاصی نیست و وکیل باید پرسنل، همکاران و کلیه اشخاصی را هم که با او در ارتباط هستند ملزم به حفظ اسرار حرفه ای کند. در صورتی که بعداً وکیل وکالت شخصی را علیه موکل پیشین اش در موضوع دیگری برعهده بگیرد، حفظ اسرار حرفه ای وی الزامی است.

فصل سوم

قواعد رفتاری در مناسبات حرفه‌ای وکیل دادگستری

ماده ۱ - رابطه وکیل و موکل

۱-۱: لازم است وکیل در راستای حصول به اهداف حقوقی مورد نظر، موکل را از راهکارهای قانونی آگاه سازد و در به‌کارگیری شیوه‌های حل و فصل اختلاف، غبطه موکل را در چارچوب مقررات قانونی رعایت کند، لیکن در سایر موارد همچون اصول و تشریفات دادرسی، نحوه اقامه دعوا و صلاحیت مراجع بر اساس دانش و تخصص خود رفتار کند.

۱-۲: وکیل باید به سوگند وکالت خود پایبند باشد و همچنین با احساس مسئولیت کامل و وفاداری، در انجام تکالیف حرفه ای بکوشد.

۱-۳: وکیل باید از پذیرش دعاوی واهی که علت و انگیزه آن اطالۀ دادرسی است یا به قصد ایدای طرف مقابل طرح می شود، خودداری کند.

۱-۴: وکیل حصول نتیجه مطلوب موکل در دعوا را نباید به طور صریح یا ضمنی تضمین کند.

۱-۵: وکیل نباید علاوه بر حق الوکاله و هزینه های قانونی، وجه یا مال دیگری، تحت هر عنوان از موکل دریافت نماید.

۱-۶: وکیل باید تعهدات حرفه ای خود را در زمان معقول و متعارف انجام دهد.

۱-۷: لازم است وکیل اقدامات مقتضی را در مواعد قضایی و قانونی انجام دهد.

۱-۸: چنانچه در قرارداد وکالت طریق خاصی برای اطلاع رسانی پیش بینی نشده باشد، شایسته است وکیل، موکل را از روند پیشرفت دعوا یا مواردی که باید به اطلاع موکل رسانده شود، به یکی از طرق متعارف، او را آگاه کند.

۱-۹: شایسته است وکیل هنگام تنظیم قرارداد وکالت موکل را از مفاهیم و اصطلاحات تخصصی موجود در آن آگاه کند.

۱-۱۰: وکیل در صورت تغییر محل دفتر و یا شماره های تماس خود، باید به شیوه متعارف موکل خود را در جریان قرار خواهد دهد.

۱-۱۱: وکیل نباید خود را در نظر عموم دارای اختیارات موهوم، امکانات و اختیارات و اعمال نفوذ فراقانونی نزد مراجع قانونی جلوه دهد و از تظاهر دوستی با قضات و سایر اشخاص مسئول برای تشبث به وکالت نیز امتناع نماید.

۱-۱۲: موکل در انتخاب وکیل و انعقاد عقد وکالت با ایشان آزاد است و وکیل نیز جز در مواردی که به واسطه موازین حرفه ای خاص یا قوانین موجود الزام یا منع شده باشد در انتخاب یا رد پرونده آزاد است.

ماده ۲- تعارض منافع

۲-۱: وکیل نباید علیه موکل پیشین خود مستقیماً یا به صورت غیر مستقیم، قبول وکالت کند، به نحوی که نتیجه عملی آن سوءاستفاده از اطلاعات یا اسناد موکلین پیشین باشد و منافع وی را به مخاطره اندازد. تعارض منافع شرایطی است که در آن احتمال تقابل و خدشه دار شدن منافع موکلین را خواه به صورت مستقیم و خواه به صورت غیرمستقیم (مانند بستگان، شرکای کاری، سایر وکلایی که در دفتر مشترک و یا در مؤسسه حقوقی فعالیت می کنند) برود، به نحوی که از مصادیق منفعت مشترک باشد و در نتیجه صداقت و وصف امانت داری وکیل را مورد تردید قرار دهد.

۲-۲: مؤسسات حقوقی نیز از جهت رعایت اصل ممنوعیت تعارض منافع در حکم وکیل هستند و نباید وکالت طرفین دعوا و یا اشخاص ثالث را به طور همزمان در یک پرونده قبول کنند و یا وکالت شخصی را در پرونده ای برعهده بگیرند که منافع او در تعارض با منافع شخصی باشد که سابقاً وکالت او را در همان پرونده برعهده داشته و یا در همان موضوع به او مشاوره حقوقی داده اند.

ماده ۳- رفتار حرفه ای در برابر موکل، طرف دعوا و مردم

۳-۱: شأن حرفه وکالت ایجاب می کند که وکیل در برابر موکل و طرف دعوا با حسن نیت و رعایت ادب و احترام رفتار کند و از غرض ورزی و مداخله در امور شخصی موکل و طرف دعوا بپرهیزد.

۳-۲: لازم است وکلای دادگستری پیش از طرح دعوا یا در اثنای آن، طرفین را به صلح و سازش دعوت کنند و هرگونه توافق و مذاکره با طرف دعوا را با اطلاع و رضایت موکل انجام دهند.

۳-۳: وکیل نباید مانع دسترسی طرف مقابل دعوا به مدارک و شهود شود و یا به صورت غیرقانونی مدارکی را که ادله دعوا محسوب می شوند تغییر، تخریب یا مخفی کند. همچنین وکیل نباید شخص دیگر را ترغیب یا هدایت به انجام چنین اعمالی کند.

۳-۴: برقراری عدالت اجتماعی جز با حضور مؤثر و مفید وکیل دادگستری به عنوان یکی از ارکان اجرای عدالت در اجتماع قابل تصور نیست، از این رو، لازم است وکلا در حوزه ناهنجاری ها و آفات اجتماعی و بشری به عنوان مشاورانی دل سوز و فهیم که با قوانین روز جامعه آشنا هستند، ورود کنند و همواره پاسدار حقیقت و حقوق ملت باشند.

۳-۵: وکیل باید از حقوق موکل خود دفاع می کند و در راستای مقابله با بی عدالتی ها و اقدامات غیرقانونی و برای اجرای عدالت اهتمام ورزد.

۳-۶: وکیل نباید از رابطه میان وکیل و موکل برای نقض حریم خصوصی موکل یا سوء استفاده از موقعیت استفاده کند.

ماده ۴- حق الوکاله

۴-۱: میزان حق الوکاله باید متناسب و منصفانه باشد. تناسب حق الوکاله بر اساس معیارهایی چون پیچیدگی پرونده، ارزش مالی خواسته موکل، مهارت های موردنیاز برای انجام خدمات حقوقی، تجربه و اعتبار وکیل، رویه وکلا، زمان و نیروی انسانی موردنیاز برای پیشبرد پرونده و محدودیت زمانی موجود تعیین می شود.

۴-۲: وکیل نباید به هیچ نحوی خود را در مدعی به شریک کند و یا از طریق شروطی، همانند اسقاط حق عزل وکیل و یا حق انتخاب وکیل دیگر، عملاً اختیار موکل را در انتخاب وکیل محدود کند و یا با به کارگیری الفاظ مبهم موجب درک یا فهم نادرست از قرارداد وکالت یا قرارداد مالی توسط موکل شود.

ماده ۵ - رفتار مناسب وکیل در برابر محاکم و سایر مراجع قانونی

۵-۱: وکیل موظف است احترام و نزاکت را در برابر مقامات قضایی و سایر مراجع صالح رعایت کند و با شجاعت و استواری، بدون ترس و وا همه جهت احقاق حقوق موکل بکوشد.

۵-۲: وکیل موظف است وکالت های ارجاعی از جانب محاکم مانند وکالت های تسخیری و معاضدتی را در حدود مقررات بپذیرد و تمامی تلاش خود را برای حفظ حقوق موکل به کار گیرد.

۵-۳: وکیل باید آزادی و استقلال حرفه خود را حفظ کند و در صورت مشاهده بی عدالتی و رسیدگی برخلاف قانون، مراتب را با هدف اجرای عدالت به اطلاع موکل برساند.

۵-۴: وکیل باید در اظهارات خود در مقابل قاضی و محکمه صداقت داشته باشد و از انجام اموری که تنها موجب اطلاع دادرسی می شوند و اثری در احقاق حق ندارد، بپرهیزد. چنانچه وکیل متوجه نادرستی در اظهارات گذشته

خود به دادگاه شود، باید آن را تصحیح کند و همچنین از ارائه اطلاعات گمراه کننده و یا تشویق و راهنمایی موکل و یا شهود به بیان اظهارات خلاف واقع خودداری کند.

ماده ۶- رفتار مناسب در برابر همکاران

۶-۱: رفتار توأم با احترام، انصاف، ادب و صداقت نسبت به همکاران و پرهیز از غرور و تحقیر همکاران و حفظ حرمت وکلای پیش کسوت از ویژگی‌های یک وکیل اخلاق مدار است.

۶-۲: وکیل نباید موکل خود یا طرف مقابل را علیه وکلای دیگر تحریک کند و باید از بدگویی و بی ارزش جلوه دادن اقدامات دیگر وکلا و همکاران خودداری کند.

۶-۳: وکیل موظف است به محض استعفا، عزل یا ضم وکیل دیگر بنا به درخواست موکل یا وکیل اخیر، کلیه اسناد و مدارک پیگیری و دفاع از حقوق موکل را در اختیار وکیل جدید بگذارد. هر نوع گروکشی اسناد و مدارک در برابر موکل ممنوع است.

۶-۴: از آنجاکه وکالت ملازمه با ایجاد تخصص‌های حرفه ای دارد، ضمن توصیه به وکلای دادگستری برای انجام کار گروهی و تشکیل مؤسسات حقوقی مجاز و با تأکید بر انجام امور تخصصی، یادآوری می‌شود که تلاش برای ارائه تصویری شایسته و متناسب با شئون وکلای دادگستری از اهداف جامعه وکالت و وظیفه وکیل دادگستری است. مؤسسات حقوقی نیز پایبند به رعایت این منشور هستند.

۶-۵: وکلای سرپرست ضمن رعایت اصول اخلاق حرفه ای، موظف به انتقال مفاهیم اخلاق حرفه ای و آموزش وکالت به کارآموزان تحت سرپرستی خود، به نحو شایسته هستند.

ماده ۷- روابط وکیل با کانون وکلای دادگستری

۷-۱: کانون وکلا خانه صنفی جامعه وکالت است و کرامت انسانی وکلا در آن باید در چارچوب مقررات و نظامات رعایت شود و در عین حال وکلا هم در زمان مراجعه به کانون وکلا باید متقابلاً در برخورد با مدیران، سایر ارکان کانون، کارمندان و همچنین وکلایی که به صورت افتخاری با کانون همکاری می‌کنند، اصول اخلاق حرفه ای را رعایت کنند.

۷-۲: از آنجاکه سرنوشت کانون وکلای مستقل در گرو مشارکت حداکثری وکلای متعهد به آرمان نهاد وکالت مستقل دادگستری است، حضور در انتخابات هیأت‌مدیره کانون وکلای دادگستری مورد تاکید این منشور است.

ماده ۸ - اخلاق حرفه ای وکیل در فضای مجازی

۸-۱: از آنجاکه امروزه فضای مجازی جزء لاینفک مناسبات اجتماعی و تبادل آرا و عقاید عموم اقشار محسوب می‌شود و از سوی دیگر وسیله‌ای مناسب برای پیوندها و ارتباطات و اطلاع‌رسانی است، به وکلا توصیه می‌شود با بهره‌مندی از این فناوری در جهت ارتقای علمی و مناسبات حسنه از هرگونه رفتار دون شأن وکالت و اصول اخلاقی در فضای مجازی بپرهیزند.

۸-۲: وکلا در فضای مجازی ضمن پایبندی به اخلاق حرفه ای باید چنان رفتار کنند که در مناسبات حقیقی توصیه شده است. از این رو، حفظ احترام همکاران، محکمه، قضات، مسئولین دولتی و سایر اقشار بر ایشان ضروری است و باید به هرگونه نظر و عقیده‌ای از هر گروه و تفکری احترام بگذارند. رعایت اصول و قواعد پیشنهادشده در این منشور در فضای مجازی نیز مرعی است.

۸-۳: وکیل باید از انتشار تصاویر و مسائل خصوصی وکلا و موکلین و یا پیام‌های شخصی آنان و یا هر امری که قابل انتشار نیست و یا تصاویر برخلاف شئون وکالت، شخصاً و یا توسط اشخاص دیگر، در فضای مجازی یا واقعی، بپرهیزند.

۸-۴: پذیرش آزادی عقیده و بیان در رسانه‌ها و فضای مجازی در عین حفظ حرمت‌ها و اصول اخلاقی و مبانی این منشور، وظیفه وکلای دادگستری است.

کارآموزان از حیث رعایت اخلاق حرفه ای تحت شمول اصول این منشور هستند. این منشور در تاریخ ۱۳۹۹/۴/۱۰ در هیات‌مدیره دوره سی ام کانون وکلای دادگستری مرکز به تصویب رسید.

بیشتر بخوانید:

- لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری
- آیین‌نامه لایحه استقلال کانون وکلا - مصوب ۱۳۳۴

- قانون وکالت
- نظامنامه قانون وکالت

